

Generikus inkluzív üres alany a magyarban (Dalmi Gréte)

Absztrakt

Szintaktikai viselkedését tekintve a magyar generikus inkluzív alany nem sorolható be a Roberts & Holmberg (2010)-féle tipológiai rendszer egyik nyelvcsoportjába sem:

- (i) Expletív üres alanyt engedélyező nyelvek (pl. német, holland)
- (ii) Üres alanyokat részlegesen engedélyező nyelvek (pl. finn, orosz)
- (iii) Üres alanyokat következetesen engedélyező nyelvek (pl. olasz, görög)
- (iv) Radikális üres alanyú nyelvek (pl. kínai, indonéz)

A magyar egyes szám 3. személyű, generikus inkluzív lexikális alany (*az ember*) csakis időjeles tagmondatban fordul elő. Alárendelt időjeles tagmondatban azonban ez az alany üres anaforikus névmásként (*pro_{GEN}*), alárendelt időjel nélküli tagmondatban pedig kontrollált *PRO_{GEN}*-ként viselkedik. Az üres alany mindkét esetben egyes szám 3. személyű generikus inkluzív antecedenst kíván.

Az egyes szám 3. személyű, generikus inkluzív *az ember* a beszélőt és a hallgatót magába foglaló, csoportos referenciájú, szabad lexikális elem, amely a GEN operátor hatókörében van, ezért mindig a legtágabb hatókörrel értelmezendő (Moltmann 2006, 2010, 2012).

Az alárendelt időjeles tagmondatok generikus inkluzív *pro_{GEN}* alanyát, azon túl, hogy a GEN hatókörében van, kötnie kell a főmondatbeli generikus inkluzív antecedensnek is. Az alárendelt, időjel nélküli tagmondatok *PRO_{GEN}* alanyát a főmondatbeli generikus inkluzív lexikális elem kontrollálja.